

KAPPALE 2

MINUN KIELENI

Aluksi

Tukia, K., Aalto, E.,
Taalas, P. & Mustonen,
S. 2007.
suomi2 – Minä ja arki.
Otava.

1. Minä ja kielet -pikatesti

Opettaja kysyy sinulta 10 kysymystä. Älä mieti kauan vaan vastaa nopeasti. Voit käyttää suomea tai omaa äidinkieltäsi. **Kalkki vastaukset ovat oikein!**

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____
- 7) _____
- 8) _____
- 9) _____ ja _____
- 10) _____ ja _____

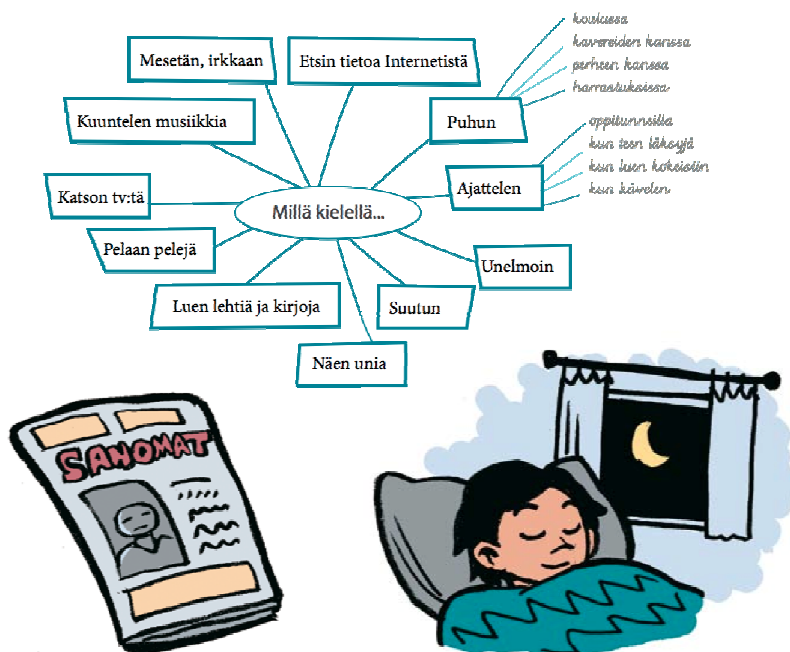
2. Silmäile kappaletta 2.

- a. Mikä kappaleessa näyttää mielenkiintoiselta?
- b. Mitä tästä kappaleesta voi oppia?

Minun kieleni

1. Mitä kieliä sinä osaat?

a. Tutki alla olevaa käsittekarttaa. Täydennä käsittekarttaan, millä kielellä sinä teet eri asioita.

- b. Tutki käsittekarttaa. Missä tilanteissa käytät mieluiten suomea? Miksi?
 c. Missä tilanteissa käytät mieluiten äidinkieltäsi tai muita kieliä? Miksi?

2. Kielet Suomessa ja sukuni kotimaassa

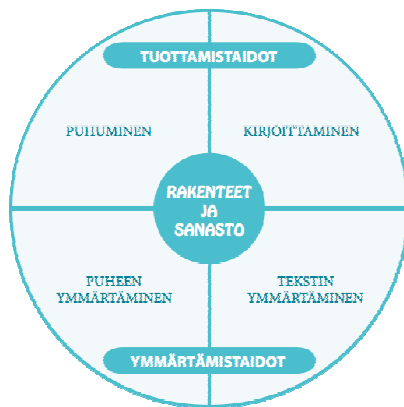
- a. Tutki viereisen sivun taulukosta, mitä eri kieliä Suomessa käytetään.
 b. Kirjoita taulukkoon tietoja sukusi kotimaan kielistä.

KIELET SUOMESSA		KIELET SUKUNI KOTIMAASSA
Viralliset kielet, joita Suomessa on puhuttu kauan		Viralliset kielet
suomi ruotsi		
Muita vanhoja kieliä Suomessa		
saame romani viittomakieli		
Muita kieliä, joiden puhujia on paljon:	Suomen kouluissa opetetaan äidinkielenä	Muita kieliä, joiden puhujia paljon
venäjä viro englanti somali arabia vietnam saksa albania kurdi kiina turkki serbokroaatti espanja	50 kieltä	
Tavalliset koulukielet		Tavalliset koulukielet
englanti ruotsi saksa ranska espanja venäjä		
		Kielet, joita itse osaan
		Kielet, joita haluaisin oppia

Kielitaito

1. Kielitaidossa on neljä osa-aluetta:

1. puhuminen
2. puheen ymmärtäminen
3. kirjoittaminen
4. tekstin ymmärtäminen

- a. Mistä osa-alueesta sinä pidät eniten?
- b. Mikä osa-alue on sinusta tärkein? Miksi?

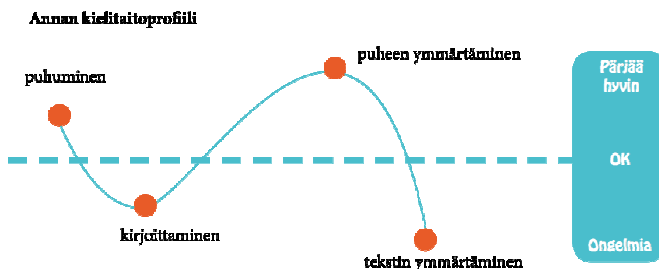
2. Jokaisella on oma kielitaitoprofiilinsa. Se tarkoittaa sitä, miten hyvin hallitsee eri kielitaidon osa-alueita. Se voi olla tasainen tai hyvin epätasainen.

- a. Tutki Annan ja Danielin kielitaitoprofiileja.
- b. Merkitse rastilla, kumpi pärjää paremmin tilanteissa 1–7.

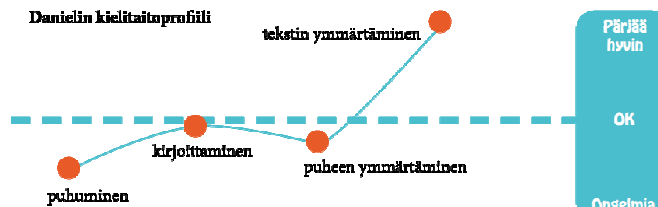
Kumman on helpompi

1. ymmärtää opettajan puhetta?
2. kirjoittaa tekstejä?
3. jutella kavereiden kanssa?
4. vastata tunneilla?
5. tehdä oppikirjojen tehtäviä?
6. lukea leikeisiä?
7. etsiä tietoa Internetistä?

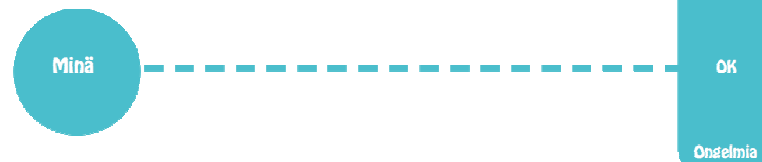
	Annan	Danielin
1.	☐	☐
2.	☐	☐
3.	☐	☐
4.	☐	☐
5.	☐	☐
6.	☐	☐
7.	☐	☐

Danielin kielitaitoprofiili

3. Millainen on sinun nykyinen kielitaitoprofiilisi? Piirrä kuva.

4. Mikä on virhe?

- a. Lue viereinen tekstiviesti ja vastaa kysymyksiin.
1) Mihin AK pyytää Timiä? 2) Mihin aikaan?
- b. Tekstiviestissä on virheitä. Ovatko ne sinusta isoja vai pieniä?
Alleiviivaa pienet virheet ja ympyröi isot virheet.
- c. Mitä mieltä sinä olet virheistä? Rastita.

Moi Timi! Lähet ulko tänä? Kalle lähtee myös. Me mennään kaupunkile. Nähdä meidän pihä kuusi. AK.

Pelkään virheitä.	☐	En pelkää virheitä.	☐
Opettaja ei pidä virheistä.	☐	Opettaja ymmärtää virheitä.	☐
Tyhmät tekevät virheitä.	☐	Kaikki tekevät virheitä.	☐
Muut nauravat virheilleni.	☐	Virheilleni ei naurata.	☐
Minä nauran muiden virheille.	☐	Minä en naura muiden virheille.	☐
Virheet ovat noloja.	☐	Ilman virheitä ei opi.	☐

5. Kieletaito jaetaan kuuteen tasoon. Kieletaidon tasot ovat kuin portaaita, joita kilpeät koko ajan ylöspäin.

a. Selvitä opettajan avulla, millä tasolla olet nyt.

Tasoni tällä hetkellä on _____.

b. Piirrä itsesi oikealle portaalle.

B2-tasolla

- osaat keskustella ja kertoa mielipiteesi vieraistakin aiheista
- ymmärrät hyvin tv-ohjelmia ja lehtitekstejä
- osaat kirjoittaa pitkiä ja pohdiskelevia tekstejä
- osaat sopeuttaa puhettasi ja kirjoitustasi tilanteen ja vastaanottajan mukaan (esim. rehtorille ja kaverille eri tavalla)
- kuunteleminen oppitunneilla ja oppikirjojen lukeminen sujuu hyvin, vaikka et ymmärrä ihan kaikkea.

B1-tasolla

- osaat kertoa ajatuksistasi ja tunteistasi
- osaat kertoa mielipiteesi ja keskustella tutuista aiheista
- ymmärrät paljon nopeastakin puheesta ja pidemmistä teksteistä, jos aihe on tuttu.
- osaat kirjoittaa tutuista aiheista pidempiä tekstejä (esim. kertomuksia, koevastauksia, mielipiteitä)
- oppitunneilla ja oppikirjoista ymmärrät pääasioita mutta pitkät puhejaksot ja tekstit tuntuvat vaikeilta ja tarvitset apua.

A2-tasolla

- osaat kertoa jo enemmän itsestäsi, harrastuksistasi, kavereistasi ja päivän tapahtumista
- pystyt puhumaan jo pidemmillä lauseilla
- ymmärrät sanoja ja pääasioita normaalia puheesta
- osaat kirjoittaa pieniä viestejä (tekstiviesti, kauppalista jne.)
- oppitunneilla ja oppikirjoista ymmärrät joitakin sanoja ja pääasioita mutta tarvitset vielä paljon apua.

A1-tasolla

- osaat kertoa perusasiat itsestäsi
- osaat tervehtiä ja vastata tuttuihin kysymyksiin
- puhut lyhyillä sanoilla ja lauseilla, ja puhuminen tuntuu vielä vaikealta
- ymmärrät hidasta puhetta ja pieniä kirjoitettuja viestejä, jos niissä on tuttuja sanoja
- oppitunneilla ja oppikirjoista ymmärrät joitakin sanoja.

Millainen kieli suomi on?

1. Onko tämä suomea?

a. Rastita KYLLÄ tai EI. Perustele, jos vastaat EI.

	KYLLÄ	EI	
1. zmrzlina	☐	☐	Miksi?
2. kaalikäärrie	☐	☐	Miksi?
3. tänäv	☐	☐	Miksi?
4. juksaus	☐	☐	Miksi?
5. nujök	☐	☐	Miksi?
6. on the Internet	☐	☐	Miksi?

b. Onko näissä ilmauksissa jotain kummallista? Mitä?

1. minä asun Suomi	☐	☐
2. suurella puurainen talossa	☐	☐

2. Vertaile kiellä. Mitä eroja huomaat?

suomi:	Ajatteletko minua?
englanti:	Do you think about me?

3. Onko suomi erilainen kuin sinun äidinkielenesi?

a. Kirjoita tai sano lauseet sinun omalla äidinkiellilläsi.

1) Minä rakastan sinua.

3) Tuletko tänään kuudelta?

2) Menemme illalla Hesburgeriin.

b. Yhdistä nyt viivoilla sanat, jotka tarkoittavat samaa. Ovatko sanat samoissa paikoissa lauseissa?

4. Mikä suomalainen herkku?

a. Lue erikieliset tuoteselosteet. Minkä ruuan tuoteselosteita nämä ovat?

FI Ainekset: maito, sokeri, kaakaovoi, kaakaomassa, ruokasuola, aromit (vanilja, vanilliini).
SE Mjölkkchoklad. Ingredienser: mjölk, socker, kakaosmör, kakaomassa, koksalt, aromer (vanilj, vanillin).
PL Czekolada mleczna. Skład: mleko, cukier, masło kakaowe, miazga kakaowa, sól, aromaty, (wanilia, wanilina).
EE Piimašokolaad. Koostis: piim, suhkur, kakaovõi, kakaomass, keedusool, lõhna- ja maitseained, (vanilje, vanilliin).
CZ Mléčná čokoláda. Složení: mléko, cukr, kakaové máslo, kakaová hmota, sůl, aroma.

b) Arvaa, mitä kieltä tekstit ovat.

c) Päättelä, mitä tarkoittavat suomeksi sanat skald, keedusool ja mléko.

d) Mitä suola on tsekin (CZ) kielellä?

e) Ympyröi sanat, jotka näyttävät samantilaisilta monessa eri kielessä.

f) Alleviivaa sanat, jotka näyttävät erilaisilta eri kielessä.

5. Vertalle kirjakieltä ja puhekieltä.

a. Kirjoita lauseet 1–2 kirjakiellellä.

KIRJAKIELI

PUHEKIELI

1. Mä tuun ihan just.
2. Osaatsä pelata futista?

b. Mitä eroja huomaat? Ympyröi erot lauseisiln.

c. Ovatko kirjakieli ja puhekieli erilaisia sinun äidinkiellässäsi (esim. suomen minä~mä)?

6. Sanoilta on erilaisia päättelä... mutta miksi?

a. Mitä eroa lauseilla on? Ympyröi erot.

Selittäköö yhdessä, miten lauseen merkitys muuttuu, kun sanoilta on erilaisia päättelä.

1. Tulen ilalla.	Tulet ilalla.
2. Lähdén Helsinkiin.	Lähdén Helsingissä.
3. Syön banaania.	Söin banaania.

c. Mitä -lla ja -sta tarkoittavat seuraavissa lauseissa? Kirjoita selitys viivalle.

1. Tulen ilalla.
2. Minulla on koira.
3. Asutko Kauppakadulla?
4. Tulin jonalla.
5. Tulen kaupasta.
6. Puhutteko siitä elokuvasta?
7. Minusta se oli tosi hyvä!

7. Uusia sanoja syntyy... mutta miten?

a. Lisää sanoihin -la.

b. Millaisia sanoja syntyy?

1. ruoka →
2. salssa →
3. kahvi →
4. Antti →

c. Lisää sanoihin -ton.

d. Millaisia sanoja syntyy?

1. maitto →
2. rasva →
3. onni →
4. työ →

e. Mitkä sanat tarkoittavat samaa? Yhdistä. Mitä puhekielen sanoilta on tapahtunut?

Puhekieli	Kirjakieli
1) mäkkäri	• televisio
2) futis	• Coca Cola
3) litis	• kirpputori
4) Hesari	• McDonalds
5) kokis	• julkisuuden henkilö
6) kirppis	• Iita-Sanommat
7) telkkari	• jalkapallo
8) vetakari	• Helsingin Sanomat
9) julkkis	• vetoketju

8. Sanoja voi yhdistää uusiksi sanoiksi. Tee yhdyssanoja.

- 1) poliisi + auto →
- 2) kirja + kauppa →
- 3) sokka + → →
- 4) jalka + →

9. Sanoja voi myös lainata toisesta kielestä.

a. Kirjoita alla olevat englanninkieliset sanat suomeksi.

englanti	suomi
 1. a hat	
2. coffee	
 3. a bank	
4. the police	
 5. music	

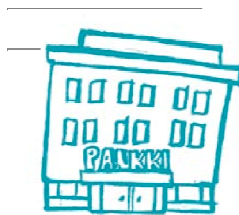
b. Mitä sanolle tapahtuu, kun ne lainataan suomen kieleen? Vastaa kysymyksiin 1–5.

1. Mikä kirjain tulee usein sanan loppuun?
2. Miten c-kirjain muuttuu?
3. Miten b-kirjain muuttuu?
4. Miten yksi t-, k-, tai i-kirjain muuttuu?
5. Mitä kirjaimia suomessa ei yleensä ole?

c. Mitä samat sanat ovat sinun äidinkielenäsi? Kirjoita.

1.	:	4.
2.	:	5.
3.	:	

d. Ovatko ne samanlaisia kuin suomessa ja englannissa?

Millainen kieli suomi on?

1. KIRJAKIELI JA PUHEKIELI

a) Suomen kirjakieli ja puhekieli ovat erilaisia.

Puhekielen sanat ovat **lyhyempiä** ja joskus ihan erilaisia kuin kirjakielessä.

Kirjakieli	Puhekieli
Menen huomenna elokuviin.	Mä meen huomenna leffaan.

b) Puhekielikin on erilaista eri paikoissa. Suomessa on erilaisia **murteita**.

Etelä-Suomi	Itä-Suomi
Mitä me tehtäis tänään?	Mittees myö tehään tänään?

2. SANAT

a) Suomen kielen sanat voivat olla **pitkiä**. → *kesäloماسuunnitelmasani*

b) Sanoilla on yleensä **perusmuoto**. → *koira, talo, syödä*

c) Sanojen loppuun lisätään **päätteitä** eli niitä **taivutetaan**. → *koiralla, talossa ja syön*
 Silloin **merkitys** muuttuu. → *Koira* istuu sängyllä. *Koiralla* on pallo.
Talo on iso. Perhe asuu *talossa*.
 Minä *syön* omenaa.

c) Sanoja syntyy lisää

- **johtamalla** ruoka – ruokala, maito – maidoton, laulaa – laulaja
- **yhdistämällä** jalka + pallo = jalkapallo, kala + keitto = kalakeitto
- **lainaamalla** englanti: the police → suomi: poliisi
 ruotsi: en pojke → suomi: poika

3. ÄÄNTEET

a) Äänteet voivat olla **lyhyitä** → a, u, i, k... tai **pitkiä** → aa, uu, ii, kk...
 Pituus muuttaa merkityksen → uni – uuni, mato – matto, kuka? – kukka

b) Äänteet ovat **vokaaleja** ja **konsonanteja**.

- Vokaalit → a, o, u, ä, ö, y, i, e
- Konsonantit → kaikki muut äänteet

c) Suomessa ei yleensä käytetä b-, c-, f-, q-, w-, x- ja z-konsonantteja.

KAPPALE 2

MINUN KIELENI

Lopuksi

1. Mitä opit kappaleesta 2?
2. Millä tavalla suomi on erilainen kuin sinun äidinkieleni?
Täydennä eroja taulukkoon.

Suomen kieli	Äidinkieleni

3. Täydennä käsittekartta.

Mikä suomen kielessä on

hauskaa? _____

helppoa? _____

vaikeaa? _____

uutta sinulle? _____

outoa? _____

Omat muistiinpanot